

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr. 53/184,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr.53/184 împotriva Nataliei Butucel cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1213/23
NR. PIGD 2-20033058-01-2ra-29082023)*

Instanța ierarhic inferioară a apreciat în mod eronat circumstanțele cauzei, a interpretat și aplicat greșit normele de drept material. Încasarea plății pentru pierderile de energie termică. Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022 are efecte pe viitor, cu excepția cauzelor pendinte la Curtea de Apel Chișinău, în care hotărârea se aplică de la data adoptării.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. – N. Mazur
Curtea de Apel Chișinău, jud. – A. Pahopol, R. Pulbere, A. Malîi

31 octombrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr.53/184,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judcători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 06 martie 2020, SA „Termoelectrica” a depus cerere de chemare în judecată în interesele APLP nr.53/184 nr. 53/184, concretizată prin cererea din 19 iulie 2021, împotriva Nataliei Butucel cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 2-3 recto-verso, vol. I).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, potrivit informației din Registrul bunurilor imobile, Natalia Butucel este proprietar al apartamentului nr. XXX din str. XXX.

3. În baza contractului de livrare a energiei termice în apa caldă nr. 5527 din 21 mai 2007 încheiat între SA „Termoelectrica” și APLP nr. 53/184 COOP, ultima și-a asumat obligația de a achita lunar plata pentru utilizarea energiei termice furnizate.

4. Din cauza neonorării obligațiilor de plată, la 18 februarie 2020, datoria APLP nr. 53/184 COOP la consumul de energie termică constituie suma de 10 351,16 lei, devenind de fapt debitorul SA „Termoelectrica”.

5. APLP nr. 53/184 a prestat în continuare servicii de gospodărire comunală, inclusiv energie termică tuturor locatarilor blocurilor locative gestionate, care au beneficiat de serviciul prestat și au obligația de a achita în termen contravaloarea lor, conform facturilor primite.

6. În caz de neachitare de către consumatori a sumelor datorate, APLP nr. 53/184 COOP este în drept să acționeze consumatorii în judecată pentru încasarea datoriei și, chiar are obligația de a o face pentru a stinge creanța sa față de SA „Termoelectrica” din contul achitărilor efectuate de către consumatorii restanți.

7. APLP nr. 53/184 COOP nu a acționat în judecată consumatorii restanți, printre care și Natalia Butucel, pentru încasarea datoriei la consumul energiei termice în sumă totală de 8 280,35 de lei, pe perioada martie 2017 – ianuarie 2020.

8. În consecință, APLP nr. 53/184 COOP a omis exercitarea drepturilor și acțiunilor sale, fapt care îl pune în imposibilitate de a stinge datoriile acumulate față de SA „Termoelectrica”, existând riscul că nu-și va putea satisface creanța.

9. Astfel, SA „Termoelectrica” are un interes serios și legitim de a conserva creanța APLP nr.53/184 la consumul de energie termică, manifestată prin neglijarea sau refuzul de a-și exercita drepturile sale, creanța fiind una certă, lichidă și exigibilă.

10. Obligațiunile de achitare a costului serviciilor prestate de energie termică urmează a fi pusă în sarcina beneficiarilor, în speță, proprietarii/locatarilor apartamentului – Nataliei Butucel, care a neglijat obligațiile de plată, în pofida faptului că a fost înștiințată prin intermediul facturilor de despre riscul de a fi sancționată în judecată în cazul neachitării plăților restante.

11. Conform informației privind situația despre achitarea serviciilor locativ comunale Natalia Butucel, în perioada martie 2017 – ianuarie 2020, a acumulat o datorie la plata energiei termice în mărime de 8 280,35 de lei.

12. Prin cererea de chemare în judecată concretizare, reclamantul în acțiunea oblică SA „Termoelectrica” a solicitat în interesele APLP nr. 53/184 încasarea de la Natalia Butucel în beneficiul APLP nr. 53/184 a datoriei pentru energia termică consumată pentru apartamentul nr. XXX din str. XXX, calculată pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020, în sumă de 828,35 de lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat în sumă de 270 de lei și a altor cheltuieli (f.d. 104, vol. I).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins acțiunea oblică înaintată de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 împotriva Nataliei Butucel, ca neîntemeiată. Totodată, s-a încasat din contul SA „Termoelectrica” în beneficiul Nataliei Butucel suma 1 500 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică (f.d. 136, 150-154, vol. I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 27 septembrie 2021, SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 a depus cerere de apel nemotivată (f.d. 139 recto-verso, vol. I) împotriva hotărârii din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, iar la 03 decembrie 2021 cererea de apel motivată (f.d. 169-173, vol. I).

15. La 22 octombrie 2021, Natalia Butucel a depus cerere de apel nemotivată (f.d. 156, vol. I) împotriva hotărârii din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, iar la 07 decembrie 2021 cererea de apel motivată (f.d. 176-177, vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 19 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Natalia Butucel și s-a admis apelul declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184. S-a casat hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184. S-a încasat de la Natalia Butucel în beneficiul APLP nr. 53/184 datoria pentru consumul energiei termice în valoare de 8 280,35 de lei, formată pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020. S-a încasat de la Natalia Butucel în beneficiul SA „Termoelectrica” cheltuielile legate de plata taxei de stat în prima instanță în cuantum de 270 de lei și cheltuielile legate de plata taxei de stat în instanța de apel în cuantum de 202,50 de lei (f.d. 203, 204-213, vol. I).

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

17. Prin decizia din 26 octombrie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Natalia Butucel, s-a casat decizia din 19 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 29-34, vol. II).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL DUPĂ REJUDECARE

18. Prin decizia din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 și de Natalia Butucel, fiind menținută hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 49-63, vol. II).

19. În consolidarea soluției, Curtea de Apel Chișinău a reținut prevederile Curții Constituționale din hotărârea nr. 4 din 03 martie 2022, prin care s-au declarat neconstituționale punctele 8, 8¹, 8², 8³, 8⁴ și 8⁶ din Anexa nr. 7 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și ne comunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002.

20. Instanța de apel a considerat că, în circumstanțele în care Curtea Constituțională a declarat neconstituționale punctele 8, 8¹, 8², 8³, 8⁴ și 8⁶ din Anexa nr. 7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, prima instanță justificat a conchis netemeinicia cererii de chemare în judecată. Or, materialul probator administrat atestă că Natalia Butucel nu beneficiază de energie termică centralizată.

21. Curtea de Apel Chișinău a remarcat că, Natalia Butucel nu achită plata pentru preținsele servicii de energie termică din motiv că aceste servicii nu îi sunt

prestate, or, începând din 04 noiembrie 2006 apartamentul reclamantei a fost deconectat integral de la sistemul de energie termică centralizată (f.d. 68-71, vol. I). Iar, SA „Termoelectrica” nu a administrat probe reale, pertinente și concludente, care ar demonstra faptul că apartamentul Nataliei Butucel este reconectat la sistemul de încălzire centralizat și că aceasta are o obligație pecuniară nestinsă în sumă de 828,25 de lei.

22. Instanța de apel a notat că nu poate fi admisă simpla indicare în factura de plată a unor preținse datorii, în lipsa probelor care să certifice faptul trecerii țevelor de încălzire cu energie termică, calculele exacte care duc la existența pierderilor normative de energie termică în încăperile tehnice care mențin în stare funcțională sistemele ingineresti, necesitatea încălzirii locurilor de uz comun și imposibilitatea deconectării coloanelor de încălzire tranzitorii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

23. La 03 august 2023, SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184, a declarat recurs împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei decizii prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată cu încasarea sumei de 828,35 de lei de la Natalia Butucel, cu titlu de datorie și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în vederea examinării prezentului recurs (f.d. 66-68, vol. II).

ARGUMENTELE RECURENTEI

24. În motivarea recursului, recurenta SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat și aplicat eronat normele de drept material, aplicând o lege care nu trebuia să fie aplicată.

25. Recurenta a menționat că instanța de apel în mod arbitrar și eronat a ajuns la concluzia că SA „Termoelectrica” nu a prezentat careva probe noi, reale, pertinente și concludente care ar demonstra faptul că apartamentul Nataliei Butucel nu este reconectat la sistemul de încălzire centralizat. Or, la aspectul dat nu s-a dat apreciere procesului-verbal privind controlul instalațiilor tehnice de încălzire din 09 noiembrie 2020, întocmit de SA „Termoelectrica”, care denotă o altă stare de fapt decât cea constatată de către instanța de apel.

26. Acest proces-verbal atestă prezența în apartamentul Nataliei Butucel a coloanei tranzitorii a sistemului de alimentare cu energie termică centralizată și,

respectiv, prezența etajului tehnic în cadrul blocului locativ nr. XXX din str. XXX, unde este amplasat apartamentul intimatei.

27. Astfel, reieșind din faptul că apartamentul Nataliei Butucel este debransat de la rețeaua centralizată de încălzire, după cum este indicat și stipulat în conținutul cererii de concretizare, temeiul de drept în baza căruia se pretinde suma de 828,25 de lei (obiectul acțiunii) este pct. 8, 8¹ din Anexa nr. 7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002.

28. La fel, recurenta a invocat că, la judecarea cauzei, instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia aplicată, și anume prevederile hotărârii Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022, or, hotărârea dată produce efecte pentru raporturile juridice constituite în viitor, adică după data de 01 mai 2022, fapt expres menționat și în pct.4 al dispozitivului hotărârii.

29. La caz, obiectul prezentei acțiuni îl constituie datoria acumulată în sumă de 828,25 de lei pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020. Respectiv, hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022 nu are efect retroactiv asupra raporturilor juridice constituite anterior datei de 01 mai 2022.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

30. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

31. Art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.”

32. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, *cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

33. În această consecvență, se deduce că recursul declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

34. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

35. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

36. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea;

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

37. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

38. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.”

39. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

40. Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

41. Art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

42. Art. 94 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

(3) Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.”

43. Art. 82 din Codul de procedură civilă:

„Cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru și cheltuielile de judecare a cauzei.”

44. Art. 512 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„În virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.”

45. Art. 774 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare de la 01 martie 2019:

„În virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute.”

46. Art. 514 din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.”

47. Art. 776 din Codul civil, în redacția în vigoare de la 01 martie 2019:

„Obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.”

48. Art. 599 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019:

„Creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.”

49. Art. 892 alin. (1) din Codul civil, în redacția în vigoare de la 01 martie 2019:

„Creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său și independent de voința acestuia, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.”

50. Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și ne comunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiilor deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 281 din 17 aprilie 2024, în vigoare de la 30 iunie 2024:

„Pct. 3 prevede că, serviciile locative, comunale și necomunale se prestează proprietarilor de apartamente și locatarilor din fondul locativ în baza contractelor încheiate cu gestionarul fondului locativ sau cu furnizorul/operatorul, în strictă corespundere cu legislația în vigoare.

Pct. 6 stabilește că, tarifele pentru închirierea sau arendarea apartamentelor, încăperilor locuibile din cămine ori încăperilor nelocuibile din blocul locativ, apa caldă menajeră, deservirea tehnică și reparația echipamentelor tehnice din interiorul blocului, deservirea tehnică și reparația blocului locativ de stat sau municipal și utilajului, transportul deșeurilor menajere solide și lichide, deservirea tehnică a ascensoarelor și a sistemului de recepție colectivă a semnalului de televiziune – de către organele administrației publice locale.

Pct.8 și 8¹ al Anexei 7 prevede că, în cazul deconectării integrale a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de 10% din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine), luând în considerație existența pierderilor normative de energie termică în încăperile tehnice (etaje tehnice și subsoluri) care mențin în stare funcțională sistemele inginerești de alimentare cu apă și de canalizare în perioada rece, necesitatea încălzirii locurilor de uz comun și imposibilitatea deconectării coloanelor de încălzire tranzitorii.

Plata în mărime de 10% stabilită în alineatul unu din prezentul punct, va fi distribuită în aceeași perioadă de încălzire, în mod obligatoriu, de către gestionarul fondului de locuințe sau furnizor, la reducerea plăților pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de alimentare cu căldură, conform calculului efectuat și semnat de către gestionar și furnizor, în cazul contractelor încheiate de furnizor cu gestionar, sau furnizor și consumator, în cazul contractelor încheiate direct de furnizor cu consumator.

Pct. 8¹ al Anexei nr.7 prevede că, în cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, cu

instalarea altei surse de încălzire pentru întreținerea temperaturii constante în încăperea la un nivel de cel puțin +18°C, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de: 10%, începând cu 1 octombrie 2011; 15%, începând cu 1 octombrie 2012; 20 %, începând cu 1 octombrie 2013; 10%, începând cu 1 iunie 2016 din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine).

Pct. 17 și 18 prevede că, plata stabilită în alineatul unu din prezentul punct va fi distribuită în aceeași perioadă de încălzire, în mod obligatoriu, de către gestionarul fondului de locuințe sau furnizor la reducerea plăților pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de alimentare cu căldură, conform calculului efectuat și semnat de către gestionar și furnizor, în cazul contractelor încheiate de furnizor cu gestionar, sau furnizor și consumator, în cazul contractelor încheiate direct de furnizor cu consumator.

51. Art. 21 alin. (2) din Legea privatizării fondului de locuințe nr.913-XII din 10 martie 1993, în vigoare la data desfășurării raportului juridic litigios:

„Proprietarii de locuințe privatizate participă la cheltuielile comune de întreținere a locurilor de uz comun, a terenurilor de pe lângă imobil, de reparație curentă și capitală a imobilului, a sistemelor ingineresti interioare.”

52. Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 3 martie 2022 „Pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 92 din 29 mai 2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002”, invocată în cererea de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme notează că aceasta nu este aplicabilă speței, din considerentul că efectele aceste hotărâri se aplică începând cu data de 1 mai 2022.

MOTIVAREA INSTANȚEI

53. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei recurate a fost pronunțat la 04 aprilie 2023. Potrivit extrasului din poșta electronică Zimbra cu adresa de e-mail „anastasia.onu@justice.md”, copia deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată participanților la proces în mod electronic în data de 19 iunie 2023 (f. d. 64, vol. II). Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la data de 03 august 2023 (f. d. 66-68, vol. II).

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, la 29 august 2023, în adresa părților au fost expediate copia recursului declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data primirii corespondenței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 96, vol. II). Însă, până la data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, Natalia Butucel nu a făcut uz de dreptul său procedural de a depune referință.

55. Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184, este admisibil.

56. Prin prisma prevederilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat fără invitarea și respectiv prezența participanților la proces.

57. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezentate la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, recurenta și intimata au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse, însă intimata nu a făcut uz de acest drept procedural și nu a depus referință, prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea chestiunilor ridicate în recurs, deși le-a fost notificat recursul. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale.

58. Studiind materialele dosarului, prin prisma normelor de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motivele ce succed.

59. Cercetând starea de fapt, la 21 mai 2007, între SA „Termocom”, în calitate de furnizor și APLP nr. 53/184, în calitate de consumator, a fost încheiat contractul de furnizare a energiei termice și apă caldă nr. 5527, având drept obiect furnizarea energiei termice în apă caldă de către furnizor la hotarul de delimitare a apartenenței de balanță pentru încălzire, prepararea apei calde menajere, necesități tehnologice, ventilare, iar consumatorul s-a obligat să achite costul acesteia în condițiile și termenul prevăzut de contract.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, în cadrul blocurilor locative unde există asociații de locatari, SA „Termoelectrica” încheie contracte de livrare a agentului termic cu aceștia, care acționează din numele locatarilor, nefiind necesar încheierea contractelor direct cu consumatorii.

61. Astfel, în caz de prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală în lipsa contractelor încheiate cu consumatorii (proprietarii, chiriașii și locatarii

apartamentelor, caselor individuale de locuit, încăperilor locative în cămine și încăperilor nelocative), aceștia din urmă sunt obligați să achite contravaloarea serviciilor prestate, conform facturilor primite.

62. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, Natalia Butucel este proprietara apartamentului nr. XXX din str. XXX, care este în gestiunea APLP nr. 53/184 (f.d. 11, vol. I). La fel, potrivit materialelor dosarului, chiriaș principal al imobilului este proprietara Natalia Butucel.

63. Conform informației privind situația despre achitarea serviciilor locativ comunale, în perioada martie 2017 – ianuarie 2020, Natalia Butucel a acumulat o datorie la plata energiei termice în sumă totală de 8 280,35 de lei (f.d. 8, vol. I).

64. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a observă că, la 06 martie 2020, SA „Termoelectrica” a depus cerere de chemare în judecată oblică în interesele debitorului său APLP nr. 53/184 împotriva Nataliei Butucel, care ulterior a fost concretizată, încasarea datoriei pentru energia termică consumată în apartamentul nr. XXX din str. XXX, în sumă de 828,35 de lei acumulată pentru perioada martie 2017-ianuarie 2020.

65. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 23 septembrie 2021 a respins acțiunea oblică ca neîntemeiată (f.d. 136, 150-154, vol. I).

66. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 04 aprilie 2023, a respins apelurile declarate de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184 și Natalia Butucel și a menținut hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru (f.d. 49-63, vol. II).

67. Efectuând controlul judiciar al deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 23 septembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat normele de drept materiale, iar în consecință au dat o apreciere nerezonabilă probelor și au emis o soluție nemotivată.

68. Analizând materialele dosarului în raport cu normele juridice pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, la soluționarea problemelor încasării datoriei pentru consumul energiei termice pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020 în mărime de 825,35 de lei, instanța de judecată are obligația, în prim rând, de a aprecia circumstanțele cauzei suportul probatoriu administrat în prezenta speță și de a aplica corect normele de drept material.

69. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că instanța de apel și-a fundamentat soluția, în mod determinant, pe hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022, prin care au fost declarate neconstituționale punctele 8, 8¹, 8², 8³, 8⁴ și 8⁶ din Anexa nr. 7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002.

70. În acest sens, instanțele au reținut că, prin declararea neconstituționalității acestor prevederi, a fost înlăturată obligația de plată pentru pierderile pe rețea și pentru încălzirea spațiilor comune, iar în lipsa unor probe ale conectării efective, nu poate fi stabilită existența datoriei.

71. Totuși, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a omis să aplice pct. 4 din dispozitivul hotărârii Curții Constituționale, care prevede expres că efectele hotărârii se produc „începând cu data de 01 mai 2022”, cu singura excepție a dosarului nr. 2a-3566/20, pendinte la acea dată pe rolul Curții de Apel Chișinău.

72. Iar, prezenta cauză privește o pretinsă creanță aferentă perioadei martie 2017 – ianuarie 2020, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă în instanța de judecată la 06 martie 2020, anterior pronunțării și intrării în vigoare a efectelor hotărârii Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022.

73. Conform jurisprudenței constante a Curții Constituționale, declararea neconstituționalității unui act normativ produce efecte numai pentru viitor, cu excepția cauzelor pendinte identificate expres în hotărâre.

74. Totodată, în temeiul art. 140 alin. (2) din Constituție și art. 28 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994, nulitatea normei declarate neconstituțională nu afectează raporturile juridice născute anterior, dacă hotărârea nu prevede expres contrariul.

75. Prin urmare, instanța de apel a aplicat hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022 cu efect retroactiv, în contradicție atât cu dispozițiile sale exprese, cât și cu principiul securității raporturilor juridice.

76. În continuarea analizei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, în blocurile locative administrate de asociații ale coproprietarilor (APLP, ACC, etc.), energia termică este furnizată în baza unui contract-cadru încheiat cu persoana juridică ce reprezintă asociația, care acționează în numele tuturor membrilor săi, în calitate de consumatori colectivi.

77. Apartenența la o asociație de coproprietari generează, *ope legis*, o obligație pecuniară colectivă și proporțională pentru fiecare proprietar de locuință, indiferent de opțiunea individuală de conectare sau deconectare de la sistemul de încălzire centralizată din interiorul apartamentului. Aceasta se explică prin faptul că menținerea funcționalității sistemelor tehnice comune – inclusiv a circuitelor verticale de încălzire, a spațiilor tehnice și a structurilor ingineresti – produce un beneficiu indirect tuturor coproprietarilor, prevenind deteriorarea imobilelor și asigurând confortul termic al spațiilor de uz comun.

78. Prin urmare, simpla deconectare fizică a apartamentului de la energia termică nu exonerează proprietarul de obligația de a contribui la costurile aferente menținerii în stare funcțională a infrastructurii termice comune și a spațiilor de uz

comun, întrucât aceste cheltuieli sunt inseparabil legate de calitatea de membru al asociație de coproprietari.

79. Din materialele dosarului rezultă că, apartamentul nr. XXX din str. XXX, proprietatea pârâtei Natalia Butucel, a fost debransat de la sistemul centralizat de încălzire la data de 04 noiembrie 2006 (f.d. 68-71, vol. I).

80. Cu toate acestea, procesul-verbal privind controlul instalațiilor tehnice de încălzire din 09 noiembrie 2020 atestă faptul că în apartament sunt prezente coloane tranzitorii ale sistemului centralizat de alimentare termică, iar blocul locativ dispune de etaj tehnic încălzit, ceea ce confirmă existența unei infrastructuri comune funcționale, alimentate cu agent termic.

81. În aceste condiții, potrivit pct. 8 și 8¹ din Anexa nr. 7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, pârâta datorează o plată echivalentă cu 10% din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat, în considerarea pierderilor normative și a costurilor de întreținere a spațiilor tehnice și a sistemelor comune de încălzire.

82. De altfel, art. 21 din Legea privatizării fondului de locuințe nr. 1324-XII din 10 martie 1993 stabilește expres obligația proprietarilor de locuințe privatizate de a participa la cheltuielile comune de întreținere și reparație, proporțional cotei-părți deținute.

83. În același sens, Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 diferențiază clar între lucrările suportate de gestionarul fondului locativ și cele care cad în sarcina locatarilor. Anexa nr. 2 prevede expres că reparațiile, întreținerea și, după caz, demontarea instalațiilor de încălzire din apartamente sunt în sarcina proprietarului, confirmând natura tandem a obligațiilor generate de deținerea unei proprietăți într-un condominiu.

84. Din interpretarea cumulativă a cadrului legal rezultă că obligația de plată derivă nu din consumul individual efectiv, ci din necesitatea menținerii sistemului comun de încălzire într-o funcționalitate minimă pentru conservarea integrității imobilului și asigurarea funcționării altor sisteme ingineresti comune (apă, canalizare, ventilație etc.).

85. În consecință, faptul că blocul a fost conceput inițial cu încălzire centralizată și că spațiile comune sunt alimentate cu agent termic impune tuturor coproprietarilor obligația de a participa la cheltuielile comune, independent de utilizarea individuală a agentului termic.

86. Astfel, punctele 8 și 8¹ din Anexa nr. 7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 instituie, în mod legitim, o obligație de plată pentru proprietarii ale căror apartamente sunt deconectate, aplicabilă și pârâtei, ca proprietară și chiriaș principal al apartamentului nr. XXX din str. XXX.

87. În aceste condiții, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, instanța de apel eronat a aplicat hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022 în prezenta cauză, tratând-o ca pe o excepție imediat incidentă raportului juridic litigios. Or, aplicabilitatea acestei hotărâri trebuie analizată prin prisma efectelor sale în timp, cu respectarea principiului neretroactivității actelor jurisdicționale constituționale, precum și a perioadei pentru care a fost calculat debitul pretins de reclamant.

88. Potrivit pct. 4 al dispozitivului hotărârii Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022, aceasta produce efecte numai pentru raporturile juridice născute ulterior datei de 01 mai 2022, iar în prezenta cauză se pretinde contravaloarea energiei termice aferente perioadei martie 2017 – ianuarie 2020.

89. Întrucât debitul energiei termice pentru care pretinde încasarea datoriei prin în prezentul litigiu a fost generat și acumulat integral până în ianuarie 2020, hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 03 martie 2022 nu poate opera retroactiv pentru a exonera pârâta Natalia Butucel de obligația de plată.

90. În concluzie, prin coroborarea normelor legale și a cadrului contractual, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că Natalia Butucel, în calitate de proprietar și chiriaș principal al apartamentului nr. XXX din str. XXX, este obligată să achite suma de 828,35 de lei către APLP nr. 53/184, reprezentând contravaloarea energiei termice consumate indirect pentru menținerea funcționalității sistemului centralizat și a spațiilor comune, pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020.

91. Totodată, întrucât s-a ajuns la concluzia că acțiunea oblică depusă de SA „Termoelectrica” este întemeiată și urmează a fi admisă, în temeiul art. 94 alin. (1) și (3) coroborat cu art. 82 din Codul de procedură civilă, instanța de recurs urmează să oblige pârâta Natalia Butucel la compensarea cheltuielilor de judecată suportate de reclamant în toate etapele procesuale.

92. În acest sens, din contul pârâtei Natalia Butucel se vor recupera, în beneficiul SA „Termoelectrica”, cheltuielile de judecată efectiv suportate în legătură cu examinarea prezentei cauze, și anume taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, a apelului și a recursului.

93. Din materialele cauzei rezultă că SA „Termoelectrica” a suportat următoarele cheltuieli de judecată: prin ordinul de plată nr. 1335 din 05 martie 2020 a fost achitată taxa de stat în cuantum de 270 de lei la depunerea cererii de chemare în judecată (vol. I, f.d. 4); prin ordinul de plată nr. 3084 din 30 noiembrie 2021 a fost achitată taxa de stat în cuantum de 202,50 de lei la depunerea cererii de apel (vol. I, f.d. 170); prin ordinul de încasare a numerarului nr. HCDB din 11 iulie 2022 a fost achitată taxa de stat în cuantum de 135 de lei la depunerea cererii de recurs (vol. II,

f.d. 1); prin ordinul de plată nr. 4064 din 16 august 2023 a fost achitată taxa de stat în cuantum de 135 de lei la depunerea cererii de recurs (vol. II, f.d. 92).

94. În consecință, suma totală a cheltuielilor de judecată suportate de SA „Termoelectrica” constituie 742,50 de lei, sumă ce urmează a fi încasată de la pârâta Natalia Butucel în folosul reclamantului.

95. Ținând cont de considerentele elucidate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184, de a casa integral decizia din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii oblice depuse de SA „Termoelectrica” în interesele APLP nr. 53/184.

96. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr. 53/184.

Casează integral decizia din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr.53/184 împotriva Nataliei Butucel cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, și pronunță o hotărâre nouă, prin care:

Admite cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în interesele Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr. 53/184 împotriva Nataliei Butucel cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încasează de la Natalia Butucel, născută în data de XXX, IDNP XXX, domiciliată în XXX, str. XXX, ap. XXX, în beneficiul Asociației Proprietarilor de Locuințe Privatizate nr. 53/184, cod fiscal 1003600034708, cu sediul în XXX, datoria la plata energiei termice în sumă de 828,35 de lei (opt sute douăzeci și opt lei și 35 de bani), pentru perioada martie 2017 – ianuarie 2020.

Încasează de la Natalia Butucel, născută în data de XXX, IDNP XXX, domiciliată în XXX, str. XXX, ap. XXX, în beneficiul SA „Termoelectrica”, cod fiscal 1003600026295, cu sediul în mun. Chișinău, str. Tudor Vladimirescu, 6, suma de 742,50 de lei (șapte sute patruzeci și doi lei și 50 bani) cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni